

Anna-Liisa hyppäsi ketterästi saappaisiin ja nappasi naulakosta kainaloonsa kauhtuneen toppatakin. Jos mukaan kuitenkin, yö on kylmä, hän ajatteli nirskuttaen auki kosteuden turvottamaa verannan ovea. Syyskuun ilma kävi vastaan yhtä hyytävänä kuin pojan kamarista kuuluva huuto. Anna-Liisa seisoj neuvottomana rappusilla pihavalon rävähtäessä palamaan, ja ymmärsi sitten lähteä pois, kauas paljastavasta valosta pihan pimeimpään nurkkaan, puuvajalle, sieltä oli lamppu palanut aikaa sitten. Pojan varjo tuli keittiön ikkunaan. Varjo keinahteli, huojauteli ja katosi välillä näkyvistä. Saatana ja mölinä kuului lautaseinän läpi. Anna-Liisa ujuttautui takin sisään irrottamatta hetkeksikään silmiään keittiön ikkunasta. Varjo häälyi astiakaapilta kamarin ovelle, poika ramppasi edestaas. Kun ei nyt rikkoisi mitään, eikä ainakaan sitä Arabian astiastoa enempää. Vaikka mitä sen väliä on, lasia maailmaan mahtuu. Ei olisi pitänyt sillä lailla lähteä ulos, mutta kun ei jäädäkään tohtinut, ei tällä kertaa. Pilven takaa kuu osui puuvajan edessä seisovaan traktoriin ja peräkärryyn, joka oli puolillaan pilkkomattomia puita, ja toinen puolisko odotti yhtä lailla pilkkomattomana isäntää, joka panisi ne siistiksi pinoksi puuvajaan. Tai edes heittelisi sisään, vaikka ensin tosin pitäisi olla monta kaunista ja kirpakkaa syyspäivää, jotta ne kuivuisivat. Olihan niitä ollutkin, mutta poika oli silloin maannut kamarissa tai ollut ryypyreissullaan. Ja sitten oli taas satanut. Erkki olisi ne kyllä hoidellut jo monta kertaa, mutta hän ei ollut antanut, vaikka se oli ihmetellyt, että miksei se poika, Antero. Hän oli valehdellut, oli pakko. Pojalla oli selässä jotain, sairauslomalla sen takia, siksi se sieltä Venäjältäkin ennen aikojaan oli tullut, kyllä se siitä pian paranisi, Erkillä oli muutakin, kiitos vaan. Ja Erkki oli ihmetellyt, kun ei apu kelvannut, eikä kahviakaan saanut niin kuin ennen. No, soita sitten, se oli sanonut tutkiva ilme silmissään ja hypännyt autoonsa ja ajanut pois. Ja Anna-Liisan oli tehnyt mieli juosta perään ja huutaa, että tule takaisin, minä huijasin, ei sillä mikään selkä! Mutta niin ei sopinut tehdä. Keittiön lamppu lakkasi heilahtelemasta katossa. Kamarin oviaukossa vilahti pojan pää ja hartiat, ennen kuin pimeys nielaisi ne sisäänsä. Tai mikä poika se nyt enää oli, nelikymppinen aikamies. Anna-Liisa hieroi käsiään yhteen kylmän tunkiessa sairaisiin niveliin ja odotti. Ei hän tiennyt mitä; kumpiko olisi pahempi, että ei näkyisi eikä kuuluisi enää mitään, olisi vain hiljaisuus, vai että poika taas alkaisi reuhtoa ympäriinsä ja pitää sitä outoa puhettansa se ilme naamallaan, josta ei ottanut selvää, mutta joka ei enteillyt mitään hyvää. Ainakin hän silloin tietäisi, näkisi ja kuulisi, missä se liikkuu. Tietämättömyys ei ollut hyvä, silloin sitä vain joko seisoj tai istui kankeana paikallaan, kuulosteli ja siristeli, tai heräsi sängyssä vielä enemmän peloissaan, mikä herätti, mikä, nurkkaan ahdistettuna, avuttomassa vaakatasossa, puoliunen hidastamana, painavan peiton alle vangittuna. Kello oli kymmenen. Puoli yhdeltätoista Anna-Liisa hiippaili sisään, riisui kengät jalasta ja meni niin hiljaa kuin osasi keittiötä kohti, pysähtyi ovelle ja kuulosteli ja katseli kurottaen kaulaa niin pitkälle kuin sai ilman, että jalat liikkuvat yhtään eteenpäin ovensuulta. Kamarista kuului kuorsaus. Anna-Liisa huokaisi ja rohkeni nyt katsoa kunnolla ympärilleen. Poika oli kirjoittanut seinään tällä kertaa, musta tussi lojui pöydällä ilman korkkia. Anna-Liisalla ei ollut kielipäätä, mutta venäjältä se näytti. Olihan se ollut siellä vuosikymmenen töissä, ylikin, asennushommissa Siperiassa ja ties missä. Lipaston päällä olevilta koriste-enkeleiltä se oli leikannut siivet, jokaiselta. Se pisti vihaksi. Enkeleiden eteen oli pitänyt nähdä suuri vaiva, hän oli niitä alkanut vanhoilla päivillään kerätä, ne olivat jotenkin niin lohdullisia. Pisti vihaksi mokoma päänsairaus. Ensin oli mennyt mies, ja sitten oli menossa vielä ainut poika. Se oli jo kolmatta kuukautta kotona maannut ja aina vain oudommaksi ja hullummaksi tullut. Anna-Liisa katsoi surullisena silvottuja enkeleitään, keräsi siipienrippeet kämmeneensä ja laittoi ne ja enkelit lipaston laatikkoon. Ei niitä korjattua saisi, mutta ei niitä poiskaan voinut heittää, rakkaita koriste-enkeleitä, olivat sitten siivellisiä tai siivettämiä. Eihän ihmisellekään niin tehdä, jos siltä

raajat amputoidaan, tai mistäs sen tietää, muttei ainakaan Suomessa. Mutta vaikea täällä on apua pyytää tai saada, varsinkin saada, jos sitä ei itse halua. Ei auta, vaikka sitä joku muu haluaisi, tai edes varovasti koettaisi kysyä, että voisiko tässä nyt olla avuntarpeen paikka, vaikka nyt tuolla pojalla. Käsketään tilata aikaa terveystakeskukseen, mutta jos ei se sinne suostu, niin sitten ei mitään, kun ei se kerran ole vaaraksi itselleen tai muille, vaikka nyt vähän omituiseksi onkin käynyt, masennusta ehkä. Soittakaa sitten uudelleen, jos tilanne muuttuu, ja olihan se muuttunut, mutta kun hän oli varovasti ehdottanut päivystykseen menemistä, menet sinne vain juttelemaan lääkärin kanssa, niin se oli räjähtänyt kertakaikkiaan ja huutanut, että etkö sinä saatanan ämmäperkele tiedä, kenelle puhut, minä olen kuningas Minos, Ukkosenjumalan poika! Sitten se oli pyöritellyt siinä silmiään ja vaipunut johonkin ihmetilaan koko loppuyöksi, eikä ollut puhunut seuraavana päivänä sanaakaan, istunut vain ruutuvihkonsa kanssa ja raapustanut sinne ukkospilvien ja kruunupäiden kuvia ja käsittämättömiä koukeroita, ei venäjääkään. Niin oli menty monta aikaa, kunnes se oli alkanut puhua eri lailla kuin ennen, hänen pois saamisestaan. Hän oli hetken luullut, että se tarkoitti vanhainkotiin, ei kai kukaan nyt omaa äitiään muuten. Eihän? Kun Matias oli tullut kotiin hoitojaksoiltaan, hyvin lääkittyinä, talossa oli vallinnut rauha niin kauan kuin syömättä jääneiden psyykenlääkkeiden vaikutus alkoi näkyä. Silloin alussa sen oli saanut helposti takaisin hoitoon, mutta ei enää viimeisinä vuosina. Yhden kerran, kun se oli pää punaisena karjunut hyppäävänsä yläkerran ikkunasta, ambulanssimies oli ensin sanonut, että jokainen saa tehdä itselleen mitä tahtoo, että tällä ei nyt kyllä sairaalan ovet aukea, ja Matiasta haastateltuaan se oli käännähtänyt Anna-Liisaan päin ja sanonut, että tämän on ihan rauhallinen kaveri, ei tätä mihinkään viedä. Se lause oli sittemmin toistunut monta kertaa; terveystakeskuslääkäri, hoitaja, poliisi, kaikki sitä olivat hokeneet kuin mantraa ja silmäilleet kulmien alta, onkos rouva nyt vähän ylireagoiva? Mitä siinä sitten kuin luovuttaa, nostaa kädet pystyyn ja välillä naaman eteen. Lakata kutsumasta ihmisiä kylään ja lakata myös itse kulkemasta kylillä, paitsi sen verran, että joskus kävi hakemassa apteekista sen lääkkeitä, jotka sitten salaa murskasi ruoan joukkoon. Jotta edes vähän. Puoli kaksitoista. Anna-Liisan kasvot heijastuivat hämärästä ikkunasta jokaisella keinutuolin keinahduksella. Pitäisi soittaa. Ei pitäisi. Pitäisi. Se on kuitenkin oma poika, omaa lihaa ja verta, olkoonkin, että se veri on saastunutta ja lakannut kiertämästä päässä jossain vaiheessa. Niin se on. Miten sitä muuten toimisi järjenvastaisesti? Miten pienestä pojasta muuten tulisi iso mies, joka ei käy pesulla ja aja partaansa? Tai joka pitää samoja, liian lyhytpulttuisia housuja ja tahraista jussipaitaa yötäpäivää viikosta toiseen? Joka nukkuu päivällä muttei yöllä ja kirjoittaa mustalla tussilla seinään ja leikkaa äidin enkeleiltä siivet? Joka puhuu kuin olisi itse Jumala? Tai joka aikoo oman äitinsä? Kodinhoitajan se ajoi pois. Hoitaja kuunteli sen sadatuksen tyynesti loppuun, napitti takkinsa ja kääntyi Anna-Liisaan päin sanoen viileästi, että kyllähän tuossa miestä näkyy olevan, varmasti polttopuut pienistää ja soppaperunat kantaa maakellarista. Että meitä ei nyt sitten enää tarvita. Ja Anna-Liisa oli nyökännyt ja mutissut, että hyvä poika se on, kyllä me täällä. Sitten ei ollutkaan muita kuin Erkki, joka piti tien talvella kunnossa ja oli autellut muutenkin, kun poika oli Venäjällä, mutta eihän sitä enää voinut tupaan päästää, ja kun se kaartoi virka-autollaan pihaan, sydän teki ylimääräisiä voltteja ja tuli kiire juosta pihalle ja puhua se pois. Ei se mitään velkaa ollut, Erkki, vaikka Matias sen isä olikin. Varmasti Erkkille oli ottanut koville kulkea heillä vähän väliä hakemassa Matiasta putkaan tai terveystakeskuksen kautta pakkoläheteellä hoitoon, tai katsoa Anna-Liisan ruhjottuja, ilmeettömiä kasvoja kaiken sen hävityksen keskellä. Mutta mitään hyvitetävää sillä ei ollut. Ei sillä. Ja kun se oli tullut käymään viime vuoden helmikuussa, ensin Matiaksen kuolinpäivänä ja pian sen jälkeen, sillä oli ollut lempeä ilme ja ääni, mutta silmien takana oli ollut jotain. Niin. Eihän tämä

mikään yllätys ollut. Ei niin, mutta on se silti jotenkin. Niin. Otan osaa. Kiitos, samoin sinulle. Kiitos. Klotsapiinin, tematsepaamin, digoksiinin ja alkoholin aiheuttama yliannostus. Hengityksen lamaantuminen. Sydänpysähdys. Armo. Kuolema. Viisi prosenttia skitsofreenikoista tekee itsemurhan. Matias ei kuulunut siihen viiteen prosenttiin. Poika oli saanut selkäkipuun Oxycontinia ja unilääkkeeksi Tenoxia. Helposti ne reseptejä kirjoittelivat, vaan kukaan ei ollut nähnyt sen pääkoppaan, tai sitten se oli osannut olla vieraskorea. Niinhän ne usein osaavat, hetken aikaa. Lääkkeiden kanssa ei saanut käyttää alkoholia, kyllä se poika sen tiesi, mutta sillä ei ollut väliä, niin kuin ei millään muullakaan. Isänsä poika. Äitinsä lihaa ja verta, mutta pahaa verta, niin pahaa, ettei sitä uskaltanut aina ajatellakaan. Mikä sen oli saastuttanut. Puoli kaksi. Kamarista ei ollut pariin tuntiin kuulunut mitään. Pitäisi soittaa. Ei pitäisi. Anna-Liisa nousi ylös, meni kamariin, räpsäytti kattovalon päälle ja katseli selällään suu auki makaavaa poikaa. Sitten hän meni takaisin keittiöön, veti tiskihanskan käteen, otti kaapista tyhjät pakkaukset ja pöydältä melkein juodun viinapullon, ja asetteli ne rauhallisin liikkein yöpöydälle pojan sängyn viereen. Nyt. Nyt oli hyvä aika soittaa.